

Vluchtelingen in getallen

2004

Hoeveel vluchtelingen zijn er wereldwijd? Krijgt Nederland meer asielzoekers dan andere Europese landen? Waar komen ze eigenlijk vandaan? Veel gestelde vragen, waarop deze brochure een antwoord geeft.

Om de verschillende cijfers goed met elkaar te kunnen vergelijken, gebruikt VluchtelingenWerk Nederland zoveel mogelijk de statistieken van de UNHCR, de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties. Voor de Nederlandse statistieken is gebruik gemaakt van de cijfers die de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) ter beschikking stelt.

Een vluchteling is iemand die uit gegronde vrees voor vervolging wegens ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich buiten het land bevindt waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan, of uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil invoeren.

(Vluchtelingenverdrag van Genève, 1951)

Colofon

Vluchtelingen in Getallen 2004.

Overname van gegevens uit deze folder is, met bronvermelding, toegestaan.

Vormgeving en visualisaties: H&R Communicatieve Vormgeving

Tekst: VluchtelingenWerk Nederland, afdeling Communicatie

Druk: Wilco

Oplage: 10.000

Prijs: € 0,50

© VluchtelingenWerk Nederland, augustus 2004

Inhoudsopgave

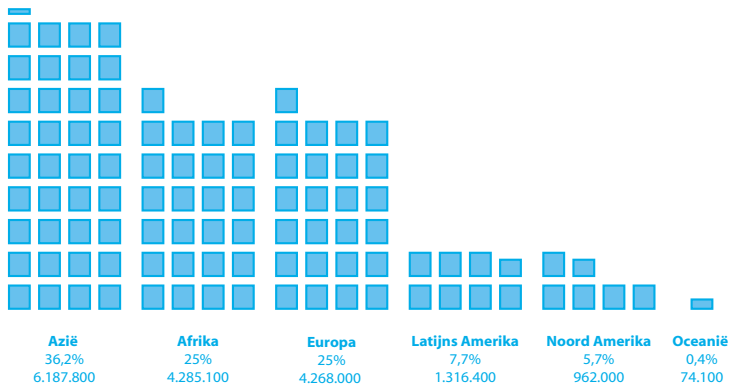
1. Vluchtelingen wereldwijd	p. 4
2. Vluchtelingen in Europa	p. 6
2.1 Asielaanvragen	p. 6
2.2 Beslissingen	p. 8
3. Vluchtelingen in Nederland	p. 10
3.1 Asielaanvragen	p. 10
3.2 Beslissingen	p. 13
3.3 Terugkeer	p. 14
4. Verder lezen?	p. 15
5. Over VluchtelingenWerk Nederland	p. 16

1 Vluchtelingen wereldwijd

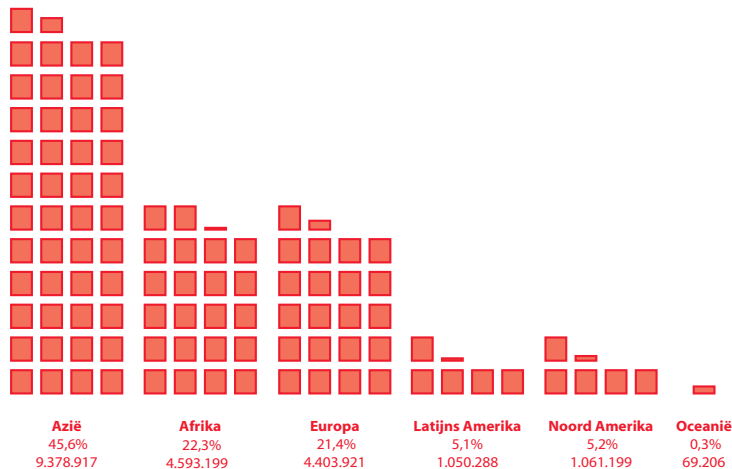
De UNHCR berekende het aantal mensen dat begin 2004 op de vlucht was op ruim 17 miljoen mensen. Dat waren er ruim 3 miljoen minder dan begin 2003. Grofweg zijn die 17 miljoen als volgt te categoriseren: ruim 9,5 miljoen erkende vluchtelingen; bijna 1 miljoen asielzoekers; ruim 1 miljoen teruggekeerde vluchtelingen die door de UNHCR worden bijgestaan; en ruim 5,3 miljoen binnenlandse vluchtelingen (ook wel 'ontheemden' genoemd), staatlozen en door oorlog verdrevenen. In vergelijking met 2003 is vooral het aantal terugkerende vluchtelingen en binnenlands ontheemden sterk gedaald. Opvallend is dat deze daling bijna geheel op conto van Azië komt, voornamelijk door terugkeer van vluchtelingen naar Irak en Afghanistan.

fig. 1.1 Aantal vluchtelingen¹ per werelddeel

1-1-2004 Totaal: 17.093.400

1-1-2003 Totaal: 20.556.781

Bron: 2003 Global Refugee Trends, UNHCR, juni 2004.

fig. 1.2 Landen met de grootste groep vluchtelingen¹ binnen de grenzen, per 1-1-2004

1. Pakistan	1.124.300
2. Iran	984.900
3. Duitsland	960.400
4. Tanzania	649.800
5. Verenigde Staten	452.500
6. China	299.400
7. Joegoslavië	291.400
8. Verenigd Koninkrijk	276.500
9. Saudi Arabië	240.800
10. Armenië	293.300
...	...
25. Nederland	185.558

Bron: 2003 Global Refugee Trends, UNHCR, juni 2004.

fig. 1.3 Tien grootste groepen vluchtelingen/ ontheemden in de wereld naar land van herkomst², per 1-1-2003

1. Afghanistan	2.136.000
2. Soedan	606.200
3. Burundi	531.600
4. Dem. Rep. Congo	453.400
5. Palestijnen ³	427.800
6. Somalië	402.200
7. Irak	468.400
8. Vietnam	363.200
9. Liberia	353.300
10. Angola	323.600

Bron: 2003 Global Refugee Trends, UNHCR, juni 2004.

¹ Vluchtelingen, asielzoekers, terugkerende vluchtelingen, ontheemden en anderen die door de UNHCR worden bijgestaan.

² De Koerden worden niet apart geregistreerd, maar vindt men met name onder de Turkse en Iraakse vluchtelingen.

³ Cijfers UNHCR. Het aantal Palestijnse vluchtelingen wordt echter door de UNRWA (de VN-afdeling die verantwoordelijk is voor de ondersteuning van Palestijnse vluchtelingen) geschat op 4 miljoen.

2 Vluchtelingen in Europa

2.1 Asielaanvragen

fig. 2.1 Individuele asielaanvragen in de top tien van West-Europese landen

	2003	2002	2001	2000
1. Duitsland	50.445	71.127 (2)	88.287 (1)	78.760 (2)
2. Frankrijk ⁴	50.240	51.004 (3)	47.260 (3)	38.590 (5)
3. Ver. Koninkrijk ⁴	47.889	109.548 (1)	86.186 (2)	97.860 (1)
4. Oostenrijk	32.364	36.983 (4)	30.135 (5)	18.280 (6)
5. Zweden	31.355	32.995 (5)	23.499 (7)	16.370 (9)
6. Zwitserland	20.835	26.125 (6)	20.633 (8)	17.660 (8)
7. België	16.942	18.768 (7)	24.527 (6)	42.690 (4)
8. Noorwegen	15.954	17.480 (9)	14.782 (9)	10.843 (11)
9. Nederland	13.402	18.667 (8)	32.579 (4)	43.895 (3)
10. Ierland	7.900	11.634 (10)	10.326 (11)	10.938 (10)

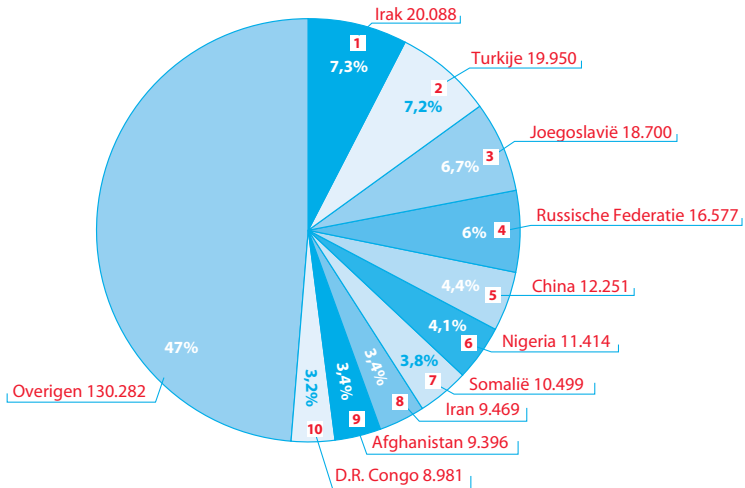
Bron: Asylum Trends, Monthly Report on Asylum applications in The Netherlands and Europe, INDIAC, januari 2004.

⁴ Nog niet alle maandaantallen van 2003 bekend. Totaal over 2003 kan nog hoger uitvallen.

fig. 2.2 Tien grootste groepen asielzoekers in 14 EU-landen naar nationaliteit

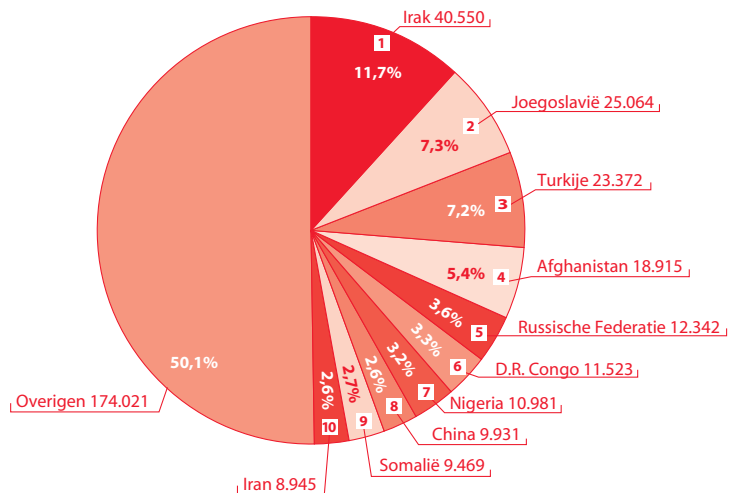
2003

totaal: 277.049

2002

totaal: 347.113

Bron: Asylum levels and trends, Europe and non-European industrialised countries, 2003, UNHCR, februari 2004.

2.2 Beslissingen

Statistieken lijken objectieve cijfers te geven. Toch is er al jarenlang discussie over het juiste percentage erkende vluchtelingen, zowel in Europa als in Nederland. Het beslissingscijfer wordt veel gebruikt om dit percentage aan te duiden. Ook hierover bestaat echter verwarring. In de besliscijfers worden alle beslissingen bij elkaar opgeteld, zowel de beslissingen in eerste aanleg, als die na beroep of hoger beroep. Wanneer een asielzoeker in eerste instantie wordt afgewezen en in tweede instantie een verblijfsvergunning krijgt toegekend, komt hij tweemaal in de statistieken terecht: eenmaal als afgewezen en eenmaal als toegelaten vluchteling. Bovendien duurt het vaak jaren voordat een finale beslissing wordt genomen over een asielaanvraag. Het aantal beslissingen loopt daarom niet gelijk met het aantal asielaanvragen van dat jaar.

fig. 2.3 A Beslissingen op asielverzoeken in tien Europese landen in 2003

2003:					
Land	Totaal	A-status ⁵	(v)vvtv/VVA ⁶	Gesloten ⁷	Afgewezen
Ver. Kon.	146.346	13,5%	4,9%	10,4%	71,2%
Frankrijk	99.110	13,3%	-	-	86,7%
Duitsland	93.885	3,3%	1,7%	27,9%	67,1%
Zwitserland	52.195	5,0%	17,6%	37,4%	40,0%
Zweden	44.584	1,4%	10,9%	9,5%	78,2%
Nederland ⁸	34.243	3,3%	19,6%	16,0%	61,1%
Noorwegen	16.435	3,5%	18,0%	25,9%	52,6%
Ierland	13.222	9,1%	-	19,5%	71,4%
Italië	12.858	4,9%	13,1%	57,1%	24,9%
België	8.355	16,6%	-	15,7%	67,7%

Bron: 2003 Global Refugee Trends, UNHCR, juni 2004.

⁵Erkenning als vluchteling.

⁶(Voorwaardelijke) vergunning tot verblijf / Verblijfsvergunning asiel voor bepaalde of onbepaalde tijd.

⁷Gesloten vanwege andere dan inhoudelijke overwegingen, bijvoorbeeld met onbekende bestemming vertrokken, overlijden, ingetrokken.

⁸Deze cijfers van de UNHCR wijken iets af van de cijfers van de IND uit figuur 3.5.

fig. 2.3 B Beslissingen op asiëlverzoeken in tien Europese landen in 2002

2002:					
Land	Totaal	A-status	(v)vtv/VVA	Gesloten	Afgewezen
Ver. Kon.	147.115	14,9%	13,6%	10,1%	61,4%
Duitsland	130.162	5,1%	1,2%	33,1%	60,6%
Nederland ⁹	70.290	-	12,5%	-	87,5%
Zwitserland ¹⁰	25.185	6,8%	16,3%	39,4%	37,2%
Frankrijk	76.291	14,1%	-	-	85,9%
Oostenrijk	29.881	3,7%	-	82,0%	14,3%
Zweden	39.740	1,2%	17,6%	9,5%	71,7%
Ierland	20.874	9,5%	0,5%	43,2%	46,8%
Denemarken	12.229	10,3%	13,7%	-	76,0%
België	7.717	17,3%	-	16,7%	66,0%

Bron: 2002 UNHCR Populations Statistics (provisional), augustus 2003.

fig. 2.3 C Beslissingen op asiëlverzoeken in tien Europese landen in 2001

2001:					
Land	Totaal	A-status	(v)vtv/VVA	Gesloten	Afgewezen
Ver. Kon.	161.580	11,8%	12,1%	14,2%	61,8%
Duitsland	107.193	21,2%	3,2%	24,0%	51,7%
Nederland ⁹	72.843	0,6%	13,9%	-	85,5%
Zwitserland	54.493	6,3%	36,6%	24,9%	32,2%
Frankrijk	65.143	14,9%	-	-	85,1%
Oostenrijk	26.494	4,4%	-	81,1%	14,5%
Zweden	25.042	1,2%	26,2%	7,8%	64,9%
Ierland	15.724	5,9%	0,4%	52,1%	41,6%
Denemarken	11.291	17,8%	27,3%	-	54,8%
België	5.439	21,2%	-	3,6%	75,2%

Bron: UNHCR 2001 Population Statistics (provisional), juni 2002.

⁹ Gegevens IND.

¹⁰ Gegevens ECRE Country Report 2002.

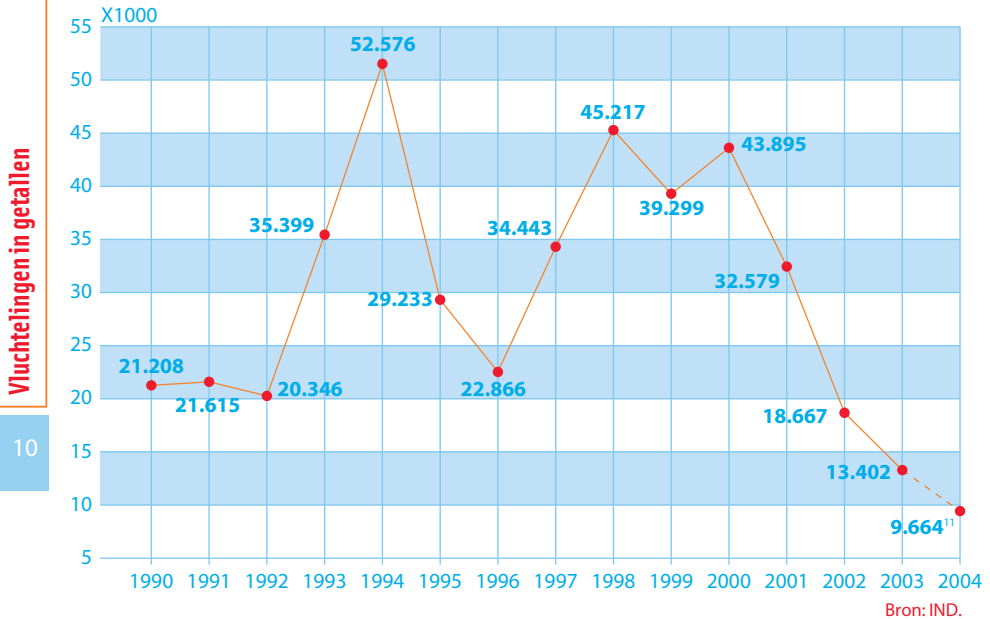
3 Vluchtelingen en asielzoekers in Nederland

Vluchteling of asielzoeker?

In het dagelijkse taalgebruik worden de termen vluchteling en asielzoeker vaak door elkaar gebruikt. Juridisch is er echter een wezenlijk verschil. Een asielzoeker is iemand die asiel heeft aangevraagd. Zolang de overheid nog geen beslissing heeft genomen, blijft hij een asielzoeker. Hij wordt pas 'als vluchteling erkend' als op de asielaanvraag positief is beslist. Dan pas spreken we ook van vluchteling.

3.1 Asielaanvragen

fig. 3.1 Aantal asielaanvragen in Nederland vanaf 1990

¹¹ Cijfer berekend op basis van de gegevens van de eerste 6 maanden van 2004, toen 4.832 mensen asiel aanvroegen.

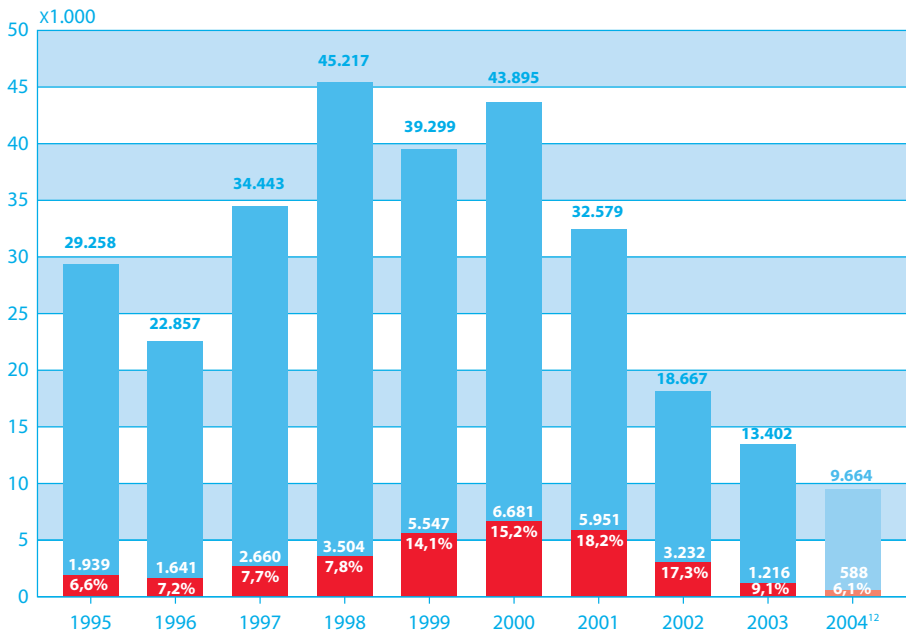
fig. 3.2 Tien grootste groepen asielzoekers in 2003 en 2002, in Nederland

Asielaanvragen 2003			Asielaanvragen 2002		
1. Irak	3.472	(25,9%)	1. Angola	1.891	(10,1%)
2. Iran	555	(4,1%)	2. Sierra Leone	1.620	(8,7%)
3. Afghanistan	492	(3,7%)	3. Afghanistan	1.077	(5,8%)
4. Somalië	451	(3,4%)	4. Irak	1.022	(5,5%)
5. Liberia	441	(3,3%)	5. Iran	665	(3,5%)
6. Turkije	414	(3,1%)	6. Turkije	638	(3,6%)
7. Nigeria	414	(3,1%)	7. Nigeria	556	(3,0%)
8. Burundi	402	(3,0%)	8. China	541	(2,9%)
9. Joegoslavië	393	(2,9%)	9. Somalië	538	(2,9%)
10. Angola	370	(2,8%)	10. D.R. Congo	522	(2,8%)
Overig	5.998	(44,7%)	Overig	9.597	(51,6%)
Totaal	13.402	(100 %)	Totaal	18.667	(100 %)

Bron: Ministerie van Justitie, IND/INDIAC, januari 2004.

fig. 3.3 Alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's), 1995-2004, in Nederland

Totaal aantal asielzoekers, aantal ama's, aandeel ama's in het totaal

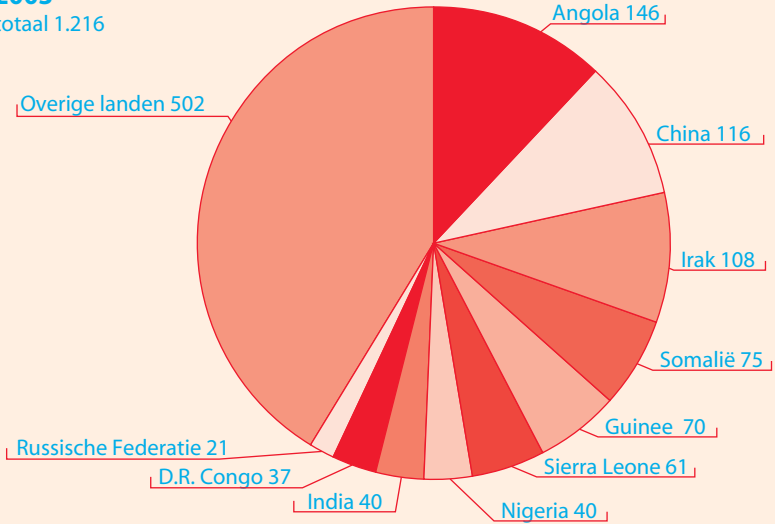
Bron: www.ind.nl; Asylum trends, INDIAC, januari 2004.

¹² Cijfers berekend op basis van de gegevens van de eerste 6 maanden van 2004, toen 294 ama's naar Nederland kwamen.

fig. 3.4 Asielverzoeken van ama's naar nationaliteit in 2003 en 2002, in Nederland

2003

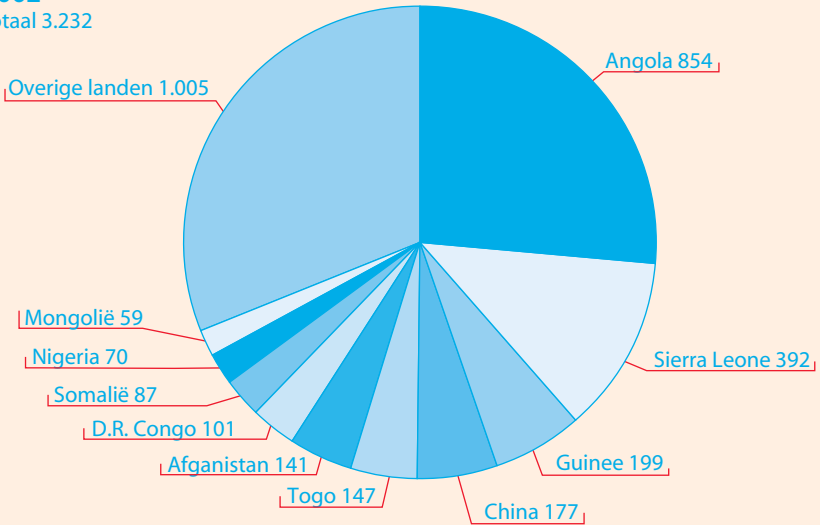
totaal 1.216

Bron: Asylum Trends, INDIAC, juli 2004.

2002

totaal 3.232

Bron: www.ind.nl.

3.2 Beslissingen

Verblijfsvergunningen

Met de invoering van de Vreemdelingenwet 2000, in april 2001, zijn de verschillende soorten verblijfsvergunningen voor vluchtelingen vervangen door een simpeler stelsel van verblijfsvergunningen. Het trio A-status (erkenning als vluchteling), Vergunning tot Verblijf (vtv, ook wel C-status genoemd) en Voorwaardelijke Vergunning tot Verblijf (vvtv) werd vervangen door één *Verblijfsvergunning voor asiel bepaalde tijd* (VVA-bep). Deze voorwaardelijke verblijfsvergunning kan na drie jaar (wordt binnenkort verlengd naar 5 jaar) worden omgezet in een *Verblijfsvergunning voor asiel onbepaalde tijd* (VVA-onb), een definitieve verblijfsvergunning. Daarnaast werd de *Verblijfsvergunning Regulier* (VVR) geïntroduceerd, die ook aan asielzoekers kan worden toegekend. In de jaren voor 2001 werden de oude vergunningen gebruikt.

fig. 3.5 Positieve beslissingen op individuele asielaanvragen van 1996-2003

Jaar	Totaal beslissingen	A-status	Vtv	Vvtv	Totaal positief
1996	84.071	10,5%	8,8%	8,8%	28,0%
1997	49.138	13,5%	10,5%	10,5%	34,5%
1998	47.829	5,0%	7,5%	19,0%	31,5%
1999	60.920	2,5%	5,7%	14,0%	22,2%
2000	76.809	2,3%	6,2%	4,1%	12,6%
2001	72.843	0,6%	2,2%	1,1%	
		VVA-bep	VVA-onb	VVR-bep+ onb	
		6,7%	0,7%	3,2%	14,5%
2002	70.290	5,8%	1%	5,7%	12,5%
2003	40.339	13,9%	3,5%	6,7%	24,1%

Bron: Jaarrapportage 2003, minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, februari 2004.

Cohortcijfers

Zoals uit paragraaf 2.2 al duidelijk werd, geven statistieken vaak aanleiding tot discussie. Zo ook de cijfers over de beslissingen op asielaanvragen. Bij onderstaande cijfers worden alle asielzoekers die in één bepaald jaar asiel hebben aangevraagd, (een zgn. 'cohort') gedurende hun hele asielprocedure gevolgd. Veel asielzoekers krijgen immers pas na verloop van vele jaren een verblijfsvergunning. De cohortcijfers geven daardoor een realistischer beeld dan de beslissingscijfers. Nadeel van deze cijfers is dat de recente cijfers nog geen volledig beeld geven, juist omdat de procedures zo lang duren. Zo was ruim 40% van alle asielzoekers die in 2002 asiel hadden aangevraagd in de nu volgende tabel nog in procedure. Het ligt dan ook in de verwachting dat de toelatingspercentages over dat jaar nog zullen stijgen.

fig. 3.6 Beslissingen op asielaanvragen uit de jaren 1998 - 2002¹³ : cohortcijfers

Jaar	1998	1999	2000	2001	2002
Totaal aantal beslissingen oude Vreemdelingenwet	41.959	33.475	27.576	1.761	-
Waarvan nog in procedure ¹⁴	3,8%	3,7%	6,3%	4,9%	-
Totaal aantal beslissingen VW2000	1.710	3.683	11.240	26.545	15.612
Waarvan nog in procedure	54,1%	57,8%	55,3%	51,3%	41,0%
Percentage positieve beslissingen	30,4%	19,0%	16,5%	12,5%	7,7%

Bron: Cohortanalyse Asielprocedure 1998 - 2002, peildatum 31-03-2002, IND Informatie- en Analysecentrum, mei 2003.
De IND had bij het ter perse gaan van deze brochure nog geen nieuwe cohortcijfers gepubliceerd.

3.3 Terugkeer

fig. 3.7 Uitzetting afgewezen asielzoekers, 1995 - 2003

Jaar	MOB / adrescontrole ¹⁵	Vertrek onder toezicht ¹⁶	Verwijdering / uitzetting ¹⁷	Overig	Totaal terugkeer
1995	8.790	2.350	3.370		14.509
1996	11.090	1.840	3.550		16.481
1997	14.425	1.186	3.267		18.878
1998	10.640	1.090	2.620		14.342
1999	11.247	3.981	2.523	585	18.336
2000	10.871	3.188	2.027	536	16.622
2001	11.967	1.253	2.112	691	16.023
2002	16.875	1.537	2.276	567	21.255
2003	17.945	2.221	1.713	20	21.899

Bron: Jaarrapportage 2003, minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, februari 2004.

¹³ In april 2001 werd de Vreemdelingenwet 2000 ingevoerd. Een deel van de asielaanvragen van vóór die tijd wordt afgehandeld volgens deze nieuwe wet, een deel volgens de oude wet.

¹⁴ Nog in procedure na een afwijzing.

¹⁵ Met onbekende bestemming vertrokken: bij adrescontrole bleek dat betrokkene is vertrokken.

¹⁶ Betrokkene heeft zich bij een grenspost gemeld, en heeft onder toezicht het land verlaten.

¹⁷ Betrokkene is onder begeleiding van de marechaussee het land uitgezet.

4 Verder lezen?

VluchtelingenWerk Nederland komt op voor de rechten van vluchtelingen en helpt hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland. Op de website www.vluchtelingenwerk.nl vindt u nieuws, achtergronden en statistieken.

De **Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)** beslist wie in Nederland mag blijven en wie niet. Op de website www.ind.nl staan diverse getallen over asielzoekers en vluchtelingen in Nederland.

Het **Ministerie van Justitie** brengt regelmatig verslag uit over het asielbeleid aan de Tweede Kamer. Deze zogenaamde 'Vluchtelingenrapportages' zijn te vinden op www.justitie.nl, ga naar rapporten en nota's.

Het **Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)** is een zelfstandig bestuursorgaan van het ministerie van Justitie. Het COA is verantwoordelijk voor de eerste opvang en huisvesting van asielzoekers. Cijfers over de centrale opvang (bezetting, doorstroom, herkomst van asielzoekers) zijn te vinden op www.coa.nl.

[Www.cbs.nl](http://www.cbs.nl) is de website van het **Centraal Bureau voor de Statistiek**. De rubriek 'Cijfers' geeft verschillende zoekingen, waaronder veel cijfers over vluchtelingen, asielzoekers en allochtonen in Nederland.

Het **Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute (NIDI)** doet onderzoek naar demografische ontwikkelingen in Nederland. Op de website www.nidi.nl zijn verslagen van deze onderzoeken te vinden.

De **UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)** is de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties. De afdeling registratie en statistieken publiceert regelmatig overzichten van het aantal vluchtelingen, asielzoekers, ontheemden, teruggekeerde vluchtelingen en anderen die de UNHCR wereldwijd ondersteunt op www.unhcr.ch.

De niet-regeringsgebonden organisatie **U.S. Committee for Refugees** brengt ieder jaar het 'World Refugee Survey' uit, een inmiddels gerenommeerd overzicht van de omstandigheden waarin vluchtelingen verkeren. Op de site www.refugees.org worden deze overzichten per land gepubliceerd.

De **ECRE** is een koepelorganisatie van 74 niet-regeringsgebonden organisaties uit 31 landen, waaronder Nederland. De ECRE zet zich in voor humane en rechtvaardige asielpedures en goede mogelijkheden voor integratie voor vluchtelingen in de Europese Unie. Op www.ecre.org worden statistische gegevens uit veel Europese landen bijeengebracht.

5 Over VluchtelingenWerk Nederland

VluchtelingenWerk Nederland komt op voor de rechten van vluchtelingen en helpt hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland.

VluchtelingenWerk is een vereniging van mensen. De organisatie draait op de inzet van vrijwilligers en betaalde medewerkers. Ook de steun van donateurs die zich achter de doelstellingen van VluchtelingenWerk scharen, is onontbeerlijk.

Wilt u ons steunen? Word donateur van VluchtelingenWerk Nederland!

Bel 020-3467207 voor een gratis informatiepakket.

Of kijk op www.vluchtelingenwerk.nl.

VluchtelingenWerk Nederland
Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon: 020-3467200
Fax: 020-6178155
Website: www.vluchtelingenwerk.nl
E mail: info@vluchtelingenwerk.nl
Giro: 123488, Amsterdam

VluchtelingenWerk Nederland. Wij maken er werk van.